

GREENPEACE

MAGAZÍN GREENPEACE ČESKÁ REPUBLIKA

JARO 2024

TÉMA ČÍSLA

ZACHRAŇME

PŘÍRODU

EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři, upřímně doufám, že jste do roku 2024 vstoupili zcela a úspěšně! S radostí bych Vám chtěl představit první letošní číslo Greenpeace magazínu. Dočíst se v něm můžete o hlavních cílech a ambicích, které budou určovat činnost Greenpeace v dalších měsících.

Prvním důležitým mezníkem tohoto roku jsou volby do Evropského parlamentu. Milan Vítek ve svém článku shrnuje důvody, proč je podstatné, aby ekologicky smýšlející voliči skutečně do volebních místností dorazili, protože evropské volby jsou příležitostí, jak aktivně formovat budoucnost, v níž bude ochrana klimatu na prvním místě. Výsledky Evropských voleb mají dalekosáhlý vliv, který přesahuje hranice členských států a generací. Nejde jen o politický akt, ale o projev naší společné odpovědnosti za planetu, kterou sdílíme.

S touto zásadní volební událostí souvisí další podstatná snaha, které se Greenpeace v mnoha státech světa bude věnovat v následujícím období – jedná se o kampaň Zachraňme přírodu. Ta navazuje na úspěšnou kampaň Spolu pro přírodu a vychází z faktu, že se Česko v prosinci 2022 v kanadském Montrealu zavázalo ke splnění globálních cílů na ochranu biodiverzity do roku 2030. Takové typy závazků nicméně posléze vyžadují konkrétní aplikaci a provedení v praxi. Na následujících stranách se můžete dočíst, jaké návrhy Greenpeace navrhuje pro území Česka a k jakým apelům se můžete svým podpisem a aktivitami připojit.

Zároveň se můžete těšit na texty, které ukazují zásadní pole aktivit, jimž se Greenpeace věnuje pravidelně: od vyjednávání s politickými reprezentanty, přes náhledy do světa dobrovolníků až po reflexe energetické a klimatické politiky. Pěvně věřím, že vám toto vydání Greenpeace magazínu přinese nové poznatky a také inspiraci pro osobní i občanský život!

S přáním příjemného čtení

Jan Freidinger

kampaně Greenpeace

GREENPEACE MAGAZÍN

Vydává: Greenpeace Česká republika, Prvního pluku 12, Praha 8 – Karlín, 186 00, tel.: +420 734 204 693, e-mail: priznivci@greenpeace.org, web: www.greenpeace.cz
Vedoucí vydání: Lukáš Senft | Grafická úprava: Petr Slezák
Jazyková redakce: David Zahradníček | Registrováno MK ČR E 20887, ISSN 1211 81 68 | Podávání novinových zásilek povoleno ředitelstvem pošt Praha, čj. NP 2417/1993 ze dne 14. 12. 1993

KRÁTCE

NOVÁ STUDIE: EU FINANCUJE NIČENÍ PŘÍRODY PO CELÉM SVĚTĚ

Podle nové studie, kterou organizace Greenpeace International zveřejnila společně s dalšími nevládními organizacemi, půjčily evropské banky od roku 2015 téměř 256 miliard eur (v přepočtu přes 6,4 biliónu korun) velkým společnostem působícím v odvětvích, jako je produkce sójy a palmového oleje či chov dobytka, které ohrožují deštné pralesy, savany a další přírodní ekosystémy kritické z hlediska ochrany klimatu a biodiverzity.

Aktivisté blokují vchody do sídla Rabobank v Utrechtu

Foto © Marten van Duijn / Greenpeace

OBSAH ČÍSLA

Důl Turów přišel o povolení k těžbě do roku 2044	3
Nová kampaň: Zachraňme přírodu	4-6
Od učení k dobrovolničení	7
Dobrovolničení v Greenpeace je příležitost podniknout praktické kroky ke změně	8-9
Uzavření Tykačových elektráren zvládneme, je ale třeba rozvíjet obnovitelné zdroje	10-13
Evropské volby: Rozhodující moment pro klimatickou budoucnost	14-16
Kvůli nábytku IKEA se ničí staré lesy v Rumunsku	17
Předali jsme výzvu proti kácení starých lesů	18-19
Chcete uspořádat aktivitu s Greenpeace?	20

DŮL TURÓW PŘIŠEL O POVOLENÍ K TĚŽBĚ DO ROKU 2044

Polský správní soud ve Varšavě rozhodl 13. března, že posouzení vlivů na životní prostředí (tzv. proces EIA) pro prodloužení licence polského uhelného dolu Turów na období do roku 2044 nebylo provedeno řádně a v souladu se zákonem. Rozhodnutí EIA je přitom zásadní podmínkou pro pokračování v těžbě.

Kromě povolení k těžbě do roku 2044 získal provozovatel dolu ještě povolení do roku 2026, které však žádné posouzení vlivů na životní prostředí neobsahovalo a které kvůli tomu podle vyjádření generálního advokáta Soudního dvoru EU porušilo unijní právo. Současná těžba v dole Turów je tak podle ekologických organizací nelegální.

Žalobu podaly spolky Fundacja Frank Bold, EkoUrania a Greenpeace z Česka, Německa a Polska a německé město Žitava. Zdůrazňují, že polské ministerstvo pro klima a životní prostředí přijalo posouzení EIA v rozporu se zákonem, aniž by zohlednilo přeshraniční škody způsobené důlní činností. Podle nejnovějších dat kvůli těžbě mizí voda z českého území i nyní, více než dva roky po uzavření česko-polské dohody a navzdory podzemní stěně, kterou polská strana postavila vedle dolu. V Německu pak dochází k poklesům půdy, které narušují statiku a způsobují praskliny domů v Žitavě.

Varšavský soud loni v červnu žalobcům vyhověl a předběžným opatřením pozastavil až do finálního verdiktu povolení k těžbě v dolu Turów do roku

2044. Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí však po měsíci zrušil. Představitelé tehdejší polské vládní strany Právo a spravedlnost včetně premiéra Mateusze Morawieckého se mezitím nechali slyšet, že důl Turów za žádných okolností nezavrou. Mezitím se v Polsku změnila vláda a premiérem se stal Donald Tusk.

Kvůli dolu Turów stále mizí voda z českého území. Česko-polská dohoda tomu nezabránila a vůbec nic nevyřešila. Poslední měření ukazují, že voda mizí i přesto, že polská strana vybudovala u dolu podzemní stěnu. Negativní dopad těžby v dole Turów na místní obyvatele na české straně hranice je tedy obrovský. Paradoxně se těchto lidí nyní zastává polský soud více než jejich vlastní vláda premiéra Petra Fialy.

Nikol Krejčová

expertka na staré lesy

NOVÁ KAMPAŇ: ZACHRAŇME PŘÍRODU

Směřujeme k masovému vymírání druhů, rychlé ztrátě biologické rozmanitosti a klimatickému kolapsu. Tyto změny ohrožují samotný základ života, jak ho známe. Vědecké poznatky hovoří jasně. Dosavadní snahy o řešení těchto krizí a o obnovení udržitelného vztahu k přírodě jsou nedostatečné.

Historická globální dohoda vymezuje ambiciózní cestu k naplnění globální vize světa žijícího v souladu s přírodou do roku 2050. Zdravé a odolné ekosystémy jsou našim nejlepším spojencem v boji se změnou klimatu a jejími dopady. I proto se Česko v prosinci 2022 v kanadském Montrealu zavázalo ke splnění globálních cílů na ochranu biodiverzity do roku 2030.

SLIBY OVŠEM NESTAČÍ, JE TŘEBA JEDNAT!

Vyzýváme proto vládu České republiky a české europoslance a europoslankyně, aby své sliby přeměnili co nejdříve v činy

- Požadujeme, aby do roku 2030 bylo chráněno 30% území Česka, a z toho alespoň třetina v přísném, bezzásahovém režimu.
- Do roku 2030 musí být v Česku obnoveno minimálně 30% zničených ekosystémů.
- Do roku 2025 Česko identifikuje pobídky a dotace, které podporují ničení přírody, a zajistí jejich odstranění a přesměrování na ochranu a obnovu přírody.
- Na úrovni EU musí Česko podpořit zavedení zvláštních povinností pro finanční instituce, aby se zamezilo možnosti, že by jejich finance přímo či nepřímo přispívaly k přeměně a degradaci ekosystémů a k porušování lidských práv.
- Naše globální i evropské závazky na ochranu biodiverzity musí být urychleně zakomponovány do příslušných národních strategií a legislativy.
- Česko musí nejen vymezit dostatek finančních prostředků pro splnění našich závazků, ale zároveň se zasadit o vyčlenění finančních prostředků na obnovu a ochranu přírody v rámci příštího rozpočtu EU.
- V neposlední řadě je třeba zajistit, aby proces implementace závazků na ochranu přírody byl transparentní, inkluzivní, participativní a spravedlivý a probíhal s ohledem na komunity, kterých se přímo týká nebo na které budou mít nová opatření největší dopad.

PROČ SE PŘIDAT K HNUTÍ ZACHRAŇME PŘÍRODU?

Pomoc ohroženým lidem a komunitám

Lidé u nás i ve světě, kteří jsou přímo postiženi ničením přírody, potřebují podporu a pomoc. Ochrana přírody musí být prováděna s ohledem na zájmy a práva místních komunit a původních obyvatel. Je nezbytné prosadit transparentní, spravedlivý a rovnocenný mechanismus, který zajistí spravedlivou distribuci zdrojů tam, kde jsou skutečně potřeba.

Je třeba zastavit vymírání druhů

Podle nejnovějších studií hrozí vyhynutí milionu rostlinných a živočišných druhů, včetně ikonických zvířat jako jsou ryši, orli, vlci, tygři, pandy, sloni, želvy a mnoho dalších. Nemůžeme jen přihlížet této katastrofě. Místo ničení je třeba dát přírodě prostor pro obnovu, uzdravení a zachovat zbytky té nejcennější biodiverzity.

Konec financování ničení přírody

Chybějící pravidla umožňují finančním institucím neomezeně financovat ničení přírody kdekoliv po světě. Na evropské úrovni je třeba zavést pravidla a povinnosti, které tomu zamezí, a zároveň zrušit dotace, které přispívají k ničení biodiverzity. Je třeba finance a naše úsilí přesměřovat na obnovu a ochranu přírody.

I my jsme součástí přírody

Příroda není pouze našim domovem. Stará se o nás. Poskytuje nám potravu, vzduch, klid i radost. Jsme její součástí a je na nás, jak se my budeme starat o ni. Lidé po celém světě začínají cítit potřebu zastavit drastický úbytek života v přírodě. Je teď i na nás se společně postavit za přírodu, rostliny, zvířata i sami za sebe.

Chceme reálnou ochranu přírody

Biodiverzita je klíčová pro život. Česko slíbilo do roku 2030 chránit a obnovit 30% území, 10% v přísném režimu. Je třeba neprodleně proměnit sliby v činy: připravit plán obnovy, aktualizovat Strategii pro ochranu biologické rozmanitosti a zajistit financování realizace plánů.

JAKÉ JSOU NAŠE HLAVNÍ CÍLE?

1. Začít účinně chránit cenné ekosystémy, biodiverzitu a život v naší přírodě. Rozšířit chráněná území a prosadit ochranu a obnovu alespoň 30% území.
2. Přesměřovat dotace a finance, které jsou používány na ničení přírody, k obnově a ochraně již zničené nebo ohrožené přírody.
3. Pomáhat a respektovat místní komunity, které jsou nejvíce zasaženy devastací přírody.

Svůj podpis můžete připojit na webové adrese www.zachranmeprrodu.cz

GREENPEACE

ZACHRAŇME PŘÍRODU

Ochrana a obnova přírody jsou klíčové pro naše přežití.

Je třeba rozšířit chráněná území, začít přírodu obnovovat a zrušit dotace, které přírodu ničí. Ničení přírody se nesmí nikomu vyplatit. Vyzveme vládu a europoslance k okamžité akci.

Přečíst si celou výzvu

Podepiš výzvu za ochranu přírody

15%
4 709 lidí se přidalo
80000 lidí potřebujeme

Jméno *
Příjmení *
E-mail *
Telefon *

Datum narození *

Greenpeace mě může kontaktovat v této i dalších kampaních prostřednictvím emailu a telefonu.

PODEPSAT

Vyplněním formuláře souhlasíte se zpracováním osobních údajů.

OD UČENÍ K DOBROVOLNIČENÍ

„Workshop mi byl velkou inspirací k další činnosti, proto jsem se rozhodla stát se dobrovolnicí v Greenpeace.“ Takto popisuje Philippa Tichotová, učitelka angličtiny na škole da Vinci v Dolních Břežanech, dopad workshopu Greenspeakers, který je součástí vzdělávacího programu Greenpeace.

Philippini studenti a studentky vyrazili na tří-týdenní výpravu o ochraně přírody pořádanou školní skupinou za pomoci rad od Greenpeace. „Workshop vedl studenty k pochopení problémů životního prostředí, hledání řešení a mobilizaci zdrojů pro účinné kampaně. Odvedl jejich pozornost od jednotlivých projevů ke skutečnému porozumění a řešení základních příčin environmentálních problémů,“ říká Philippa. „Greenpeace studenty ovlivnilo tím, že je povzbudilo k zaměření na základní příčiny environmentálních problémů a ukázalo dopad cílené propagace a kampaní. Domnívám se, že tento přístup je klíčový pro rozvíjení proaktivního přístupu mezi studenty, vede je ke smysluplným krokům při řešení problémů životního prostředí.“

Phillippa poukazuje na to, že studenti a studentky začali přemýšlet nad rámcem běžných činností, jako je například sběr odpadků, a začali uvažovat o aktivitách s větším dopadem. „I když mohou být změny v každodenních činnostech nepatrné, je zde velký posun v tom, jak studenti a studentky přemýšlí o environmentálních problémech a možných řešeních.“

Philippa se navíc stala dobrovolnicí Greenpeace: „Od září působím jako dobrovolnice Greenpeace. Se skupinkou dalších dobrovolníků a dobrovolnic jsem pomáhala s výrobou transparentů na podporu kampaně ‚Zachraňme staré lesy‘ a s pražskou anglicky mluvící lokálkou jsem pomáhala zorganizovat swapovou akci na podporu pomalejší-

ho a uvědomělého přístupu k módě.“ Zároveň podpořila kampaň Amnesty International „Write for Rights“ a zúčastnila se workshopu s organizací Climate Fresk o vědeckých poznatcích o změně klimatu. „Dobrovolnictví je můj způsob, jak se necítit bezmocná tvář v tvář klimatické změně a nespravedlnosti související s životním prostředím,“ říká Philippa. Více o jejím přístupu k dobrovolničení si můžete přečíst v rozhovoru na následující straně.

„Greenpeace vyčnívá tím, že je přístupné a je ve tvorbě kampaní efektivní, což je v kontrastu s problémy, s nimiž se potýkají jiné organizace,“ dodává na závěr a oceňuje lektorku. „Michaela byla pochválena za svou efektivitu, přívětivost a flexibilitu při řízení dvojjazyčné skupiny.“

Tento příběh byl zaznamenán pomocí techniky Most Significant Change pracovníky a pracovnícemi Greenpeace ČR v roce 2023 spolu s dalšími šestnácti příběhy ze škol zapojených do programu Greenspeakers v letech 2022 až 2023. Byl vybrán Greenpeace ČR na základě následujících kritérií: dlouhodobý dopad, měřitelnost, zapojení dobrovolníků a dobrovolnic do smysluplných aktivit, pozice na pyramidě udržitelnosti.

Radim Nevyhoštěný

administrátor vzdělávacích aktivit

Jak vypadají dobrovolnické aktivity v Greenpeace a co do nich lidi motivuje? O tom jsme mluvili s dobrovolnicí Phillippou. Philippa je původně ze severovýchodní Anglie, ale už přes dvacet let žije v České republice. Učí na alternativní škole blízko Prahy a také pracuje na projektu s mezinárodními školami po celém světě, který pomáhá začlenit Úmluvu OSN o právech dítěte a Cíle udržitelného rozvoje OSN do školních komunit. Od září minulého roku pomáhá jako dobrovolnice v Greenpeace.

DOBROVOLNIČENÍ V GREENPEACE JE PŘÍLEŽITOST PODNIKNOU PRAKTICKÉ KROKY KE ZMĚNĚ

Do jakých aktivit ses jako dobrovolnice Greenpeace zapojila?

Jsem součástí pražské anglicky mluvící dobrovolnické skupiny a zúčastnila jsem se s ní mnoha aktivit. První akcí, kterou jsme společně uspořádali, byl swap oblečení a knih. Naším cílem bylo zvýšit povědomí o důležitosti opětovného využívání starých věcí, recyklace a upcyklace. Další akcí byla podpora Maratonu psaní dopisů s Amnesty International. Právě tato dobrovolnická aktivita mi byla velmi blízká, protože si myslím, že nespravedlnost v oblasti životního prostředí je propojena s lidskými právy.

Jedna z mých nejoblíbenějších činností byla vlastně jedna z těch „nudnějších“. Spolu s týmem pro klima a energetiku jsme podpořili co nejvíce lidí, aby se zapojili do veřejné konzultace k aktualizaci Národního energetického a klimatického plánu. Pomáhali jsme týmu přenést odpovědi lidí z online formuláře do veřejného dotazníku. I když to rozhodně nebylo nic vzrušujícího, cítila jsem, že tato aktivita může skutečně ovlivnit státní politiku a mít tím pádem dost velký dopad. Jinak je mou oblíbenou činností malování transparentů pro Greenpeace, je to hodně relaxační aktivita. Jsem ráda, že jsem mohla tímto způsobem pomoci kampani za záchranu starých lesů.

Jaká je tvoje motivace k dobrovolnění a proč ses rozhodla stát dobrovolnicí Greenpeace?

Důvodů bylo několik. Loni v létě jsem se svými studenty přijela do kanceláře Greenpeace na vzdělávací workshop. Když jsme zde byli, viděla jsem, jak několik dobrovolníků připravuje transparenty. Na hezké transparenty si potrpím. Mám doma čtrnáctiletého syna, který se hodně zajímá o ochranu životního prostředí, a moje první myšlenka byla, že by se možná mohl stát dobrovolníkem. Tráví dost času zkoumáním ochrany přírody a projevilo se to tím, že na naší zahradě obnovil divokou přírodu. Uprímně řečeno, myslela jsem si, že kdyby se přihlásil jako dobrovolník, možná by na mě nebyl takový tlak, abych mu pomáhala vykopat na naší zahradě louku s divokými květinami a jezírko. Když jsem se však o dobrovolnictví dozvěděla víc a objevila anglicky mluvící skupinu, napadlo mě, že by mohlo být zajímavé přihlásit se sama – a tak jsem to udělala.

Na obecné úrovni jsem se stala dobrovolnicí Greenpeace díky mému rostoucímu pochopení toho, jak důležité je dělat kroky pro ochranu životního prostředí. V minulosti jsem se věnovala mnoha dobrovolnickým aktivitám, ale většinou to bylo v humanitárních organizacích. Před několika lety jsem dělala dobrovolnickou práci ve výzkumné organizaci Internal Displacement Monitoring Centre a náhodou jsem se zapojila do jednoho z projektů, v němž jsme sledovali dopady klimatických změn na vysídlování. Tento projekt mi otevřel oči. I když dnes o změnách teplot v Evropě dost často diskutujeme, stále si myslím, že v některých ohledech jsou dopady klimatických změn pro mnohé z nás často mimo naše zorné pole. Alespoň pro mě rozhodně byly. Díky tomuto projektu jsem skutečně viděla hmatatelné dopady změny klimatu na vysídlení v místech jako je Senegal, Bangladéš a Peru.

Poté jsem pracovala na dalším výzkumném projektu s Rozvojovým programem OSN na Ukrajině, kde jsme zkoumali řešení pro bezpečné vyřazení min z provozu. Výzkum, který se uskutečnil v roce 2021, se bohužel kvůli pozdějšímu konfliktu nikdy neuplatnil, ale ukázal mi, jak ničivé dopady na životní prostředí může válka mít. Podzemníminy jsou často opuštěny, místo aby byly vyřazeny z provozu bezpečným způsobem, což má za následek ničivé dopady na přírodu i na zdraví lidí po celé generace. Tyto projekty byly spíše teoretické, zatímco dobrovolnická činnost v Greenpeace je příležitost podniknout praktické kroky ke změně. To je podle mě velmi důležité pro to, abychom jako aktivisté a aktivistky zůstali odolní.

Jaká jsou specifika dobrovolnění v jiné zemi než té, ze které pocházíš?

Myslím, že v Praze není příliš mnoho příležitostí pro dobrovolnění, pokud čeština není váš rodný jazyk, což je zcela pochopitelné. Já česky mluvím, ale rozhodně ne jako roditel mluvčí, takže někdy může být jazyková bariéra v některých prostředích stále trochu náročná. Mít anglicky mluvící skupinu pro mě byla velká motivace k zapojení, protože mě zbavila stresu z toho, že se neumím vyjadřovat tak dobře, jak bych chtěla. Myslím, že každý se na prvním dobrovolnickém setkání trochu stydí.

Také mě velmi baví pracovat v mezinárodním prostředí, takže se mi líbí, že v naší skupině jsou lidé z opravdu různých míst. Lidé mohou do skupiny přinést velmi rozmanité zkušenosti a také je zajímavé si poslechnout o ekologii a ochraně přírody v jiných částech světa.

Foto © Barbora Sommers / Greenpeace

Na začátku června nás čekají evropské volby. Proč je podle tebe důležité, aby k nim lidé přišli?

Účast v jakýchkoli volbách je důležitá. Někdy se může zdát, že jeden hlas moc nezmění, ale ve skutečnosti je to pravděpodobně nejdůležitější prostředek, kterým se můžeme postavit za to, čemu věříme. V nadcházejících volbách do EU se hraje o budoucnost Zelené dohody a Nařízení o obnově přírody. V souvislosti s tím budou mít volby obrovské důsledky pro planetu a životní prostředí. Tvář klimatických změnám se občas můžeme cítit bezmocní a mnoho mladých (i starších) lidí pociťuje environmentální úzkost. Hlasování je přinejmenším jedním ze způsobů, jak svým hlasem ovlivnit, zda se Evropská unie bude držet svého cíle uhlíkové neutrality do roku 2050, což považuji za opravdu důležité!

Jan Voves

koordinátor dobrovolnictva

UZAVŘENÍ TYKAČOVÝCH ELEKTRÁREN ZVLÁDNEME, JE ALE TŘEBA ROZVÍJET OBNOVITELNÉ ZDROJE

Majitel skupiny Sev.en Energy Pavel Tykač před časem oznámil, že už na jaře příštího roku z ekonomických důvodů uzavře své dvě uhelné elektrárny Chvaletice a Počerady a uhelné lomy Vršany a ČSA. Vládní plány přitom počítají s koncem uhlí až výrazně později. Sev.en Energy dlouhodobě usiluje o zavedení kapacitních plateb na uhelné elektrárny, které by jí pomohly udržet si svůj výnosný fosilní byznys. I kdyby ale Tykač své elektrárny vypnul, naše elektroenergetická soustava to zvládne, takže není důvod se nechat vydírat.

Pavel Tykač se v první řadě snaží vyděsit politiky a získat peníze za to, že elektrárny nezavře. Je pravda, že uhlí nemá dlouhodobou budoucnost a vývoj ceny emisní povolenky může jeho útlum urychlit. Využívání uhlí tak může skončit dříve než v roce 2033, který stanovila vláda a který ověřilo modelování v rámci přípravy Státní energetické koncepce ČR. Vláda s tímto rokem operovala už ve svém programovém prohlášení, ve kterém můžeme najít formulaci: „Budeme vytvářet podmínky pro energetickou transformaci a rozvoj uhelných regionů tak, aby byl možný odklon od uhlí do roku 2033.“ Ve Výchozíscích k aktualizaci Státní energetické koncepce ČR a souvisejících strategických dokumentů je pak dokonce obsažen následující strategický cíl: „Zcela utlumit využití uhlí pro výrobu elektřiny a tepla do roku 2033.“

Nyní je pravděpodobný dřívější konec uhlí, ale zároveň vzhledem k aktuálnímu poklesu ceny povolenky nehrozí tak rychlý krach uhelných elektráren, jak tvrdí Pavel Tykač, což dokazují názory expertů i vyjádření Sokolovské uhelné a skupiny ČEZ, které natolik urychlené zavírání uhelných elektráren a dolů neplánují. Představitelé ČEZ už dříve upozorňovali na to, že uhelné elektrárny budou muset pravděpodobně z ekonomických důvodů před rokem 2030 zavřít a podle mluvčího skupiny Ladislava Kříže se ekonomika uhelných elektráren kvůli ceně povolenek rychle zhoršuje a v následujících letech dojde k tomu, že jejich provoz bude ztrátový, ovšem momentální výkyvy cen nemají tak zásadní vliv na ziskovost elektráren.

PAVEL TYKAČ NEVYUŽIL ČAS K NAINSTALOVÁNÍ POTŘEBNÉ FILTRAČNÍ TECHNOLOGIE

Kromě toho je však třeba upozornit na celou řadu dalších faktů, které tvrzení skupiny Sev.en Energy problematizují a staví do jiného světla. Velkolom ČSA ovládaný Tykačovými firmami směřuje k uzavření už od roku 2015, kdy vláda rozhodla o zachování limitů těžby hnědého uhlí stanovených v roce 1991. Těžba na dole se již dlouhodobě utlumuje a její úplný konec, který je nyní naplánovaný na příští rok, nemá spojitost s cenou emisní povolenky.

Je možné, že v následujícím roce bude částečně nebo zcela odstavena elektrárna Počerady, ale ani zde nehrají roli emisní povolenky. Pavel Tykač na rozdíl od ČEZu a dalších společností nevyužil čas, který mu daly úřady v udělené emisní výjimce, a nenainstaloval potřebné filtrační technologie. Nyní žádá o novou výjimku, kterou podle ekologických organizací nemůže dostat. Pokud emise nesníží, bude muset elektrárnu odstavit. U dvou kotlů mu přitom výjimka končí již letos v červnu, u dalšího kotle na konci roku a u dvou zbývajících v roce 2025.

Případné odstavení Počerad a Chvaletic by nebyl problém ani z hlediska zásobování teplem. Počerady nedodávají žádné a Chvaletice jen minimum do stejnojmenného města. Aktuálně na svém webu tvrdí, že dodávají 130 TJ ročně do 500 domácností, budov občanské vybavenosti a průmyslových podniků. Při využití stávajících rozvodů tepla lze Chvaletice v krátkodobém horizontu nahradit například menším biomasovým či plynovým kotlem

s výkonem do 20 MWh nebo kogenerační jednotkou (lokalita je plynofikována), případně (podle stavu zateplení budov v síti) tepelným čerpadlem. V případě vhodné konfigurace by bylo možné využít i stávající plynové kotle z najížděcí kotleny. Některé napojené budovy také mohou přejít na lokální vytápění například tepelnými čerpadly či biomasovými kotle. S uzavíráním elektráren, které nevyrábí teplo a mají špatnou účinnost, počítala už Státní energetická koncepce z roku 2015.

UHELNÉ REGIONY V NÁSLEDUJÍCÍCH LETECH DOSÁHNOU NA VELKÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY

Spolu s odstavením dvojice elektráren by došlo k ukončení těžby na velkolomu Vršany, kde však není uhlí vhodné pro většinu tepláren. Sev.en Energy sice vozí uhlí z velkolomu i do Teplárny Kladno, ale zde je dodávka nahraditelná z jiných lokalit a teplárna navíc spaluje biomasu.

České uhelné regiony mají projít v následujících letech transformací. Ústecký kraj dostane z Fondu spravedlivé transformace téměř 16 miliard korun a Karlovarský přes šest miliard korun. Ostatně Tykač je jedním z těch, kteří si o tyto peníze žádají, konkrétně na projekt Green Mine.

Údaje o zaniklých pracovních místech spojených s těžbou a spalováním uhlí ve firmách uhlobarona

Tykače nejsou korektní, pokud obsahují i velkolom ČSA (kde se s koncem těžby počítá dlouhodobě) a zejména pokud nezahrnují naopak vznikající pracovní místa v rekultivaci velkolomů. Firma Sev.en Energy navíc plánuje na území velkolomu ČSA nové energetické a další projekty (Green Mine), které mají být podpořeny z evropských fondů, a je zřejmé, že budou vyžadovat zapojení velkého množství pracovníků a pracovníc. Pokud by byl navíc uzavřen velkolom Vršany, tak se firmě Sev.en Energy nabízí další příležitosti tam. Podobně i zasíťované lokality elektrického výkonu nabízí zajímavé podnikatelské využití s tvorbou pracovních míst i zisků pro firmu.

Horníci, kteří skončí na dole ČSA a Vršany, dostanou od státu výsluhové příspěvky. Ekologické organizace a odbory v minulosti usilovaly o to, aby na výsluhové příspěvky měli nárok i pracovníci a pracovnice uhelných elektráren, ale bez úspěchu. Pokud chce vláda finančně podpořit končící uhelné společnosti, může dát peníze lidem a ne majitelům uhelných elektráren.

LEGISLATIVNÍ ZAKOTVENÍ KONCE UHLÍ MÁ SMYSL PŘI SPLNĚNÍ KONKRÉTNÍCH PODMÍNEK

V každém případě platí, že pokud by firma Sev.en Energy v následujícím roce odstavila elektrárny

Počerady a Chvaltevice, tak to bez jejich elektřiny zvládneme, a to jak v roční bilanci (obě elektrárny dohromady vyrábějí méně, než je celkový vývoz elektřiny z ČR), tak z hlediska zdrojové přiměřenosti.

Hromadné zavírání elektráren, které před rokem 2030 opravu může nastat, je však potřeba koordinovat. Ministr průmyslu Jozef Síkela oznámil, že jeho resort připravuje legislativní zakotvení odklonu od uhlí. Zmíněný zákon, který by měl zajistit řízený odchod od uhlí v energetice do roku 2033, chce ministr připravit do poloviny roku 2025. Se zákonem počítá také návrh aktualizace Státní energetické koncepce, který byl nedávno v mezirezortním připomínkovém řízení. Legislativní zakotvení má smysl, pokud rok 2033 bude opravdu stanoven jako jasný a nepřekročitelný limit, elektrárny budou odstavovány podle kritéria emisní intenzity a jako náhrada budou preferovány obnovitelné zdroje, akumulace energie a chytré řízení spotřeby.

Klíčové je, aby vláda zvýšila cíl pro podíl obnovitelných zdrojů do roku 2030 alespoň na 33% a hlavně zajistila podmínky pro jejich rozvoj (například akcelerační zóny, zrychlení povolovacích procesů, zvýšení kapacity připojování do sítě či stabilní podpůrná schémata). Zároveň je nutné urychlit rozvoj akumulace energie, chytrého řízení souladu spotřeby s výrobou energie, transformaci teplárenství s důrazem na efektivní kombinovanou výrobu tepla a elektřiny či výstavbu nových flexibilních záložních zdrojů pro pokrytí špiček spotřeby elektřiny.

Provozovatel hnědouhelné elektrárny Počerady,

kteřá spadá do energetického impéria kontroverzního uhlobarona Pavla Tykače, si v lednu podal žádost o prodloužení současné emisní výjimky. Současná výjimka pro rtuť má končit u dvou kotlů 30. 6. 2024, pro jeden kotel 31. 12. 2024 a pro poslední dva 30. 6. 2025. Provozovatel jí chce u všech kotlů prodloužit až do konce dubna 2027. Ekologické organizace Greenpeace a Hnutí DUHA a expertní skupina Frank Bold považují udělení takové výjimky za nepřijatelné a v rozporu se zákonem. Organizace se do správního řízení o výjimce přihlásí.

Elektrárnu Počerady koupila skupina Sev.en Energy od polostátní firmy ČEZ. Původně ji měla převzít nyní – v roce 2024. Firmy se ale domluvily na předání už ke konci roku 2020. Důvodem pro rychlejší předání elektrárny měla být podle vyjádření nového vlastníka paradoxně příprava na včasné splnění emisních limitů.

Již první emisní výjimka pro Počerady byla udělena s tím, že v době jejího trvání provozovatel nainstaluje filtrační technologii, aby limity splnil. Pokud provozovatel prodloužení výjimky nezíská, bude muset na dvou blocích snížit emise a zajistit splnění limitů. O prodloužení výjimky budou nyní rozhodovat úředníci na Krajském úřadě Ústeckého kraje, proti jejich rozhodnutí však mohou účastníci řízení podat odvolání k Ministerstvu životního prostředí. Současná vláda přitom ve svém programovém prohlášení na straně 50 uvádí, že chce výjimky umožňující znečišťování ovzduší omezovat.

Emisní limity, které platí od roku 2021, nařizují znečišťovatelům nevypouštět více než 7 mikrogramů rtuti na metr krychlový spalin. V současnosti může elektrárna Počerady kvůli udělené výjimce vypouštět 28 mikrogramů rtuti na metr krychlový, reálně však v letech 2021 a 2022 elektrárna dosahovala emisní koncentrace ve výši 15–17 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nová výjimka má mít limit v rozmezí 22 a 26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, takže pokud úředníci výjimku udělí, může se dokonce stát, že v budoucnu bude elektrárna vypouštět více rtuti než nyní. Absolutní množství emisí rtuti se ročně pohybovalo v rozmezí 338 až 339 kilogramů, což je více než trojnásobek maximálního množství, které by Počerady mohly vypouštět, kdyby limity plnily (76–112 kg/rok).

Foto © Greenpeace

Jaroslav Bican

koordinátor energetické kampaně

EVROPSKÉ VOLBY:

ROZHODUJÍCÍ MOMENT PRO KLIMATICKOU BUDOUCNOST

V červnu tohoto roku nás čekají volby do Evropského parlamentu. Koho vlastně volíme a jak mohou volby změnit směřování Evropské unie? Představme si v krátkosti evropský legislativní proces, abychom dokázali na otázky odpovědět. V Evropské unii hrají při přijímání legislativních aktů prim tři instituce. Evropská komise, Evropský parlament a Rada Evropské unie. Všechny tři se podílejí na řízení a vzniku legislativy EU, každá ale jiným dílem.

parlamentu. Kandidát musí získat schválení absolutní většinou členů Evropského parlamentu.

V druhém kole se schvaluje Evropská komise jako celek. Po schválení předsedy Komise nominuje každý členský stát jednoho komisaře (v praxi často ve spolupráci s nově zvoleným předsedou). Předseda pak rozděluje portfolia mezi všechny nominované komisaře. Celý seznam nominovaných komisařů, včetně předsedy, musí poté získat schválení Evropského parlamentu. Tento proces zahrnuje slyšení každého nominovaného komisaře před příslušnými výbory Evropského parlamentu, kde jsou poslanci pověřeni hodnocením jejich způsobilosti a ambicí pro přidělené portfolio. Po slyšeních hlasuje Evropský parlament o schválení nebo zamítnutí celé Komise jako kolektivního orgánu.

EVROPSKÝ PARLAMENT

Evropský parlament zastupuje občany EU a je přímo volen. Budeme o něm rozhodovat v červnu. Má 705 poslanců z 27 členských států EU a Česko si volí 21 europoslanců, což vůbec není málo. Ve spolupráci s Radou funguje jako spoluzákonodárce. Má pravomoc schvalovat, zamítnout nebo navrhnout změny k legislativním návrhům, které předložila Komise. Proces spolurozhodování, který je nyní standardní legislativní postup, dává Parlamentu a Radě rovné pravomoci v legislativním procesu.

RADA EVROPSKÉ UNIE

Rada zastupuje vlády členských států a její složení se mění podle tématu jednání; například ministři financí členských států se účastní zasedání Rady pro ekonomické a finanční záležitosti (Ecofin). Rada má společně s Evropským parlamentem pravomoc schvalovat, zamítnout nebo navrhnout změny k legislativním návrhům. Je klíčovým hráčem v procesu rozhodování EU a má významnou roli při formování a schvalování legislativy EU.

Pro přehlednost dodejme, že kromě Rady Evropské unie existuje ještě Evropská rada. Evropská rada je orgán, který definuje celkový politický směr a priority EU. Skládá se z hlav států nebo vlád členských států, předsedy Evropské komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Evropská rada nemá přímou legislativní pravomoc, ale její rozhodnutí mají významný vliv na směřování a priority politiky EU.

Naopak Rada Evropské unie (např. Envi Rada) je zákonodárný orgán, který zastupuje vlády členských států a podílí se na přijímání legislativy a ordinací politik. Envi je Rada pro životní prostředí, jedna z mnoha konfigurací Rady, kde se scházejí ministři životního prostředí z členských států, aby

EVROPSKÁ KOMISE

Evropská komise má monopol na iniciativu v legislativním procesu, což znamená, že je jediným orgánem, který může navrhnout nové evropské zákony. Komise při přípravě návrhů zákona zohledňuje široké spektrum faktorů, včetně dopadů na občany, ekonomiku a životní prostředí. Po vypracování návrhu jej předkládá k diskusi a schválení Evropskému parlamentu a Radě.

Členky a členové Evropské komise jsou voleni ve dvoustupňovém procesu, který zahrnuje jak Evropský parlament, tak Rady Evropské unie, konkrétně Evropskou radu. Nejdříve je nominován předseda Evropské komise. Po evropských parlamentních volbách navrhuje Evropská rada kandidáta na předsedu Evropské komise. Tento kandidát je vybírán zohledněním výsledků volby a obvykle po konzultaci s politickými frakcemi v Evropském

diskutovali a rozhodovali o legislativě a politikách týkajících se životního prostředí.

JAK TO VŠECHNO DO SEBE ZAPADNE

Klíčovým prvkem vyjednávání v Evropské unii je takzvaný „trialog“. To je neformální proces mezi uvedenými institucemi. Jeho cílem je překlenout rozdíly a dosáhnout kompromisu ohledně legislativního návrhu, aby mohl být přijat v prvním čtení, což výrazně zkracuje legislativní proces.

V rámci trialogu nejdříve Evropská komise předloží legislativní návrh. Rada i Evropský parlament začnou pracovat na svých stanoviscích a pozicích. Pokud jsou jejich stanoviska odlišná, Komise se stává prostředníkem v jednání při hledání kompromisu. Pokud je během trialogu dosaženo dohody, návrh je formálně přijat Parlamentem a Radou.

Co tedy mohou změnit volby do Evropského parlamentu? Mnoho. Téměř 70% legislativy v České republice pochází ze zákonů přijatých v EP. Jde například o zrušení roamingových poplatků, zavedení jednotných nabíječek, zaručení náhrady škody v případech zrušení nebo zmeškání letu, ale také zajištění lepších životních podmínek pro zvířata a mnoho dalších.

PROČ JE DŮLEŽITÉ JÍT K VOLBÁM

V době narůstajících klimatických výzev stojíme před kritickým rozhodnutím, které může definovat budoucí směřování našeho kontinentu i planety. Evropské volby jsou klíčovým momentem, v němž můžeme ovlivnit, jak Evropa bude čelit globálnímu oteplování a jak vážně myslí ochranu klimatu a životního prostředí. K těmto volbám bychom měli přistupovat s maximální vážností.

EU se dlouhodobě hlásí mezi vedoucí globální síly ochrany klimatu, ať už se jedná o ambiciózní cíle snižování emisí nebo o investice do obnovitelných zdrojů energie a podporu udržitelného

zemědělství. Ostatní globální mocnosti ale nejsou o mnoho pozadu. Spojené státy americké mají svůj Inflation Reduction Act, Čína mohutně investuje do rozvoje obnovitelných zdrojů a elektromobility. Je tedy otázka, zda má Evropa šanci zůstat světovým lídrem ochrany klimatu a vytvořit udržitelný ekonomický model.

ZŮSTANE ZELENÉ DOHODĚ AMBICIÓZNÍ CÍL?

Evropský parlament hraje nezastupitelnou roli v klimatické legislativě. Každý hlas v těchto volbách přímo ovlivňuje, kdo bude formovat zákony a regulace ovlivňující úsilí o zastavení růstu průměrné globální teploty či obnovy přírodních ekosystémů. Zvláště v kontextu Zelené dohody pro Evropu, ambiciózního plánu na dosažení klimatické neutrality do roku 2050, je zřejmé, že volby rozhodnou o tom, zda bude EU schopna dosáhnout svých cílů a zda se nestane Zelená dohoda jen plánem bez reálných opatření pro jejich dosažení.

Transformace Evropy spojená se snižováním emisí skleníkových plynů není jen plán na papíře, je spojena i s velkým objemem finančních prostředků, které mají transformaci pomoci. Jak budou tyto finance rozděleny závisí částečně na výsledcích voleb. Podpora kandidátů a stran, které prioritizují zelenou infrastrukturu, čistou energii a inovace v oblasti udržitelnosti, může znamenat zvýšení investic do projektů, které nejen chrání klima, ale také posilují naši ekonomiku a zdraví. Transformace není totiž ve své podstatě problém technologický, ale sociální a společenský. Ačkoliv část klimatických financí budou jistě potřebovat firmy a nejrůznější evropské podniky, zásadní je podpora lidí, kteří potřebují jistoty a stabilitu, aby transformaci zvládli.

Evropské volby jsou příležitostí, jak aktivně formovat budoucnost, v níž bude ochrana klimatu na prvním místě. Informujte se proto o postojích kandidátů k otázkám ochrany klimatu, diskutujte o těchto tématech ve svém okolí a především jděte volit. Účast v evropských volbách je dlouhodobě velmi nízká, a proto je potřebné, aby co nejvíce progresivních a environmentálně smýšlejících voličů nežůstalo doma a šlo volit. Nyní, více než kdy jindy, je čas ukázat, že klimatická změna je pro nás prioritou. Výsledky Evropských voleb mají dalekosáhlý vliv, který přesahuje hranice členských států a generací. Nejde jen o politický akt, ale o projev naší společné odpovědnosti za planetu, kterou sdílíme.

Milan Vítek

externista pro klimatickou komunikaci

KVŮLI NÁBYTKU IKEA SE NIČÍ STARÉ LESY V RUMUNSKU

Foto © Marta Janko / Greenpeace

Původní staré lesy a další porosty, které jsou vysoce hodnotné z hlediska ochrany přírody, jsou obzvláště důležité pro zdraví a blaho planety. Jsou bohaté na biologickou rozmanitost a hrají důležitou roli v prevenci a zmírňování dopadů klimatické krize. Bohužel v rámci EU je těchto lesů málo, mají omezenou rozlohu a existují pouze v roztržštěných oblastech. V mnoha zemích Evropy navíc tyto lesy mizí rychlým tempem. Například v Rumunsku, kde podle odhadů za posledních 20 let zmizelo kvůli těžbě dřeva přes 50 % původních neporušených lesů.

Vyšetřovací tým Greenpeace v Rumunsku začal s těmito jednoduchými otázkami: Kdo ničí poslední staré a nedotčené lesy v Evropě? Kam se dřevo ztrácí? K čemu se tento vzácný zdroj využívá? Vyšetřovatelé a vyšetřovatelky se vydali po stopách, které je zavedly k dodavatelům nábytkářských firem, mezi nimiž je i tolik oblíbená a oslavovaná evropská značka IKEA.

Lidé z Greenpeace navštívili staré lesy po celém Rumunsku. Podrobným zkoumáním celého dodavatelského řetězce od těžebních lokalit až po sklady dřeva, včetně kontroly přepravních povolení s geolokačními atributy, a návštěvou zpracovatelských zařízení odhalila místní pobočka Greenpeace systematické ničení starých lesů, včetně dvou chráněných lokalit Natura 2000. Poškozování původních starých lesů a dalších lesů, které jsou významné z hlediska ochrany přírody, propojila vyšetřování Greenpeace s nejméně sedmi různými rumunskými dodavateli firmy IKEA.

Většina těchto dodavatelů IKEA vytváří výrobky pro více evropských a mezinárodních společností. Na základě webových stránek výrobců, internetových článků a dalších veřejně dostupných informací je však IKEA bezpochyby největším zákazníkem těchto sedmi společností, které šetření Greenpeace spojilo s ničením starých lesů. Jeden z dodavatelů, Plimob, vyrábí prakticky výhradně pro firmu IKEA. Vyšetřování mohlo tyto výrobce spojit s nejméně 30 výrobky z řetězců IKEA, což vyvolává obavy, že dřevo ze vzácných lesů může nakonec končit v domácnostech

po celé Evropě i mimo ni. Greenpeace Rumunsko zjistilo tyto vazby na základě jedinečné identifikace firmy IKEA, jejíž součástí jsou kódy na výrobcích, které určují konkrétního výrobce. Podle těchto kódů jsme pak my v Česku zjistili, že výrobky od zmíněných rumunských firem končí ve všech čtyřech obchodech IKEA v Praze, Ostravě a Brně.

Rumunské společnosti vyrábějí ikonické kusy nábytku IKEA – dětské postýlky a rámy postele SNI-GLAR, židle INGOLF, stupínky BEKVĀM či pohovky KIVIK – ale i menší předměty do domácnosti, jako je krájecí prkénko PROPPMÅTT. Dobrovolníci a dobrovolnice Greenpeace navštívili v období od září 2023 do března 2024 obchodní domy IKEA po celé Evropě a zjistili, že kromě Česka se výrobky od firem zpracovávajících dřevo ze vzácných starých lesů prodávají v dalších 12 zemích. Jsou to Belgie, Finsko, Francie, Izrael, Itálie, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko a Velká Británie.

Organizace Greenpeace proto vyzvala firmu IKEA, aby prověřila svůj dodavatelský řetězec a požadovala dodržování pravidel EU pro ochranu starých lesů, které zajistí, že k dalšímu ničení starých lesů nejen v Rumunsku, ale i v dalších zemích Evropy, včetně Česka, nebude docházet.

Lukáš Hrábek

tiskový mluvčí Greenpeace

PŘEDALI JSME VÝZVU PROTI KÁCENÍ STARÝCH LESŮ

Po dlouhém odkládání jsme v březnu konečně měli možnost ministři zemědělství Marku Výbornému předat výzvu Nekácejte.cz, pod kterou se podepsalo zhruba 41 tisíc lidí. Bohužel pan ministr a jeho resort stále zpochybňují nutnost ochrany starých lesů i jejich schopnost ukládat uhlík.

Na schůzce s ministrem Výborným to bohužel byla ta samá písnička jako na začátku, když jsme loni v květnu kampaň zahajovali. Prý tady žádné vzácné staré lesy nemáme a ty vzácné staré lesy, které tady náhodou máme, tak ty už jsou v chráněných územích, kde se nekácí, a ty vzácné staré lesy, které v chráněných územích náhodou nejsou, tak v těch se přece hospodaří šetrně. A že všechny lesy – i ty staré – se musí jednou za čas vykácet, protože jen vykácený les je ten správný les. I když jsou tato tvrzení nesmyslná už na první pohled, udělali jsme za uplynulý necelý rok spoustu věcí, které je jasně vyvrátily a které vedly ke konkrétním změnám a dílčím úspěchům. A ani Lesy ČR si už nyní pod tíhou faktů a vyjádření vědců nedovolí říkat takové nesmysly jako ministr zemědělství.

PROČ CHRÁNIT STARÉ LESY?

Staré lesy jsou unikátní a jsou důležité pro zachování biodiverzity. Žijí zde vzácné druhy jako lejsek

malý, strakapoud prostřední, sokol stěhovavý a netopýr rezavý a brouci jako páchník hnědý, kovařík fialový, ale také různé druhy tesaříků, nosorožníků nebo roháčů. V dutinách starých stromů se pak ukrývají plši i další savci. Kromě biologické rozmanitosti jsou tyto lesy důležité, protože v sobě vážou velké množství uhlíku. Kvůli nešetrnému kácení, při němž vznikají holoseče nebo paseky, se uhlík uvolňuje do atmosféry v podobě skleníkového plynu CO₂, takže kácení starých lesů se podílí na současné klimatické krizi.

V kampani za záchranu vzácných lesů starších 120 let s původní druhovou skladbou jsme navázali na práci, kterou jsme odvedli při prosazování větší ochrany krušnohorských bučin. Ještě před spuštěním výzvy se díky naší kampani podařilo uzavřít smluvní ochranu s jedním z vlastníků těch vůbec nejvzácnějších místních lesů. Když jsme tehdy říkali, že na některých místech těchto lesů se nikdy nezasahovalo a že jsou tedy tisíce let staré, tehdejší

majitel – firma I.H. Farm – tvrdil, že to není pravda. A víte co? Přesně na tomhle místě později vědci objevili vůbec nejstarší buk v Česku, který tu roste už přes 470 let.

ODHALILI JSME NELEGÁLNÍ KÁČENÍ

Společně s městem Horní Jiřetín jsme pak v Krušných horách poukázali na případy nelegálního kácení firm Lesy ČR a Royal Pine. Stromy nelegálně pokácené nad Mariánským Údolím jsme dosledovali pomocí GPS trackerů na pilu v Chomutově, odkud byly prodávány jako palivové dříví. Proti tomu jsme pak přímo na místě protestovali a za přítomnosti novinářů jsme vyndali tracker z klády.

I na základě zjištění naší kampaně vydal Ústecký kraj zákaz kácení v porostech starších 120 let pro 13 vlastníků. Podařilo se tak zachránit tisíce starých stromů před kácením, ale někteří z vlastníků – včetně Lesů ČR a Royal Pine – se proti zázkazu kácení odvolali.

Analýza Agentury ochrany přírody a krajiny, která vznikla po spuštění kampaně Někácejte.cz, varuje, že pokud se bude v Krušných horách kácet podle současných plánů, všechny staré lesy zmizí, a navrhuje proto vyhlášení obří národní přírodní rezervace. Všechny tyto lesy jsou součástí Evropsky významné lokality Východní Krušnohoří a měly by být chráněné už teď. Ale jak se ukazuje, současná ochrana nestačí. Na nedostatečnou ochranu místních lesů si proto stěžujeme u veřejné ochrany práv i u Evropské komise. Podporujeme návrh na vyhlášení velké národní přírodní rezervace a požadujeme co nejrychlejší vyhlášení chráněné krajinné oblasti, v níž budou všechny vzácné porosty v I. zóně.

KDYŽ SE STARÉ LESY DRTÍ NA PAPÍR...

Další lokalitou, kde jsme byli v kampani aktivní, je Ždánický les na jižní Moravě a jeho nejcennější součást – Evropsky významná lokalita Dambořický les, kde v posledních letech intenzivně kácely Lesy ČR. Toto kácení nedávno kritizovali i vědci a odborníci na ekologii lesa.

Pomocí GPS trackerů jsme zjistili, že se vzrostlé buky a duby vozí do papírny Mondi ve slovenském Ružomberku, zatímco další dřevo se vozí do štěpárny v Hodoníně a končí v kamnech. Zjištění o GPS trackování jsme zveřejnili v reportu Zločin proti přírodě: Jak české firmy ničí vzácné staré lesy. Je to první ze série reportů Greenpeace, které mapují destrukci vzácných lesů na různých místech Evropy. Další reporty budou již brzy následovat. Po prosincové schůzce s ministry životního prostředí a zemědělství a s místními lidmi z iniciativy Živý les pro živý region ředitel Lesů ČR Dalibor Šafařík

oznámil, že bude probíhat monitoring cenných porostů a rozhodne se o způsobu jejich ochrany. Na setkání s oběma ministry letos na jednání 3. ledna na Ministerstvu životního prostředí v Praze pak Šafařík informoval, že na základě schůzky ve Ždánickém lese byla těžba dřeva skutečně zastavena a že místní lesní porosty budou vyhodnoceny Agenturou ochrany přírody a krajiny. Přesto se o několik týdnů později v lese začalo opět kácet, a to i nešetrným způsobem, kdy těžká technika rozryla podmáčenou půdu, jak potvrdil i náš průzkum přímo na místě. Spolu s místními požadujeme, aby byla těžba zastavena alespoň do doby, kdy bude rozhodnuto o ochraně místních porostů.

A CO SE BUDE DÍT TEĎ?

Během předání petice za záchranu starých lesů řekl ministr Výborný alespoň dvě rozumné věci – že Ministerstvo zemědělství podporuje vytvoření CHKO Krušné hory a že zavádění a zpřísnění ochrany přírody má na starosti Ministerstvo životního prostředí. Nám z toho vyplývá, že míč je teď u Ministerstva životního prostředí. Proto jsme výzvu za záchranu starých lesů doručili i ministroví Petru Hladíkovi.

A i po předání výzvy se budeme starým lesům věnovat. Zaměříme se však nejen na zastavení jejich kácení, ale především na prosazování nových chráněných území, v nichž budou staré vzácné lesy zastoupeny. Česká republika se společně s dalšími evropskými státy zavázala, že 30% území EU bude chráněno. Staré lesy s původní druhovou skladbou jsou jedním z ekosystémů, které si zaslouží vysokou míru ochrany. Myslím si, že lidé na Ministerstvu životního prostředí to dobře vědí. Stačí tedy, když jim jejich práci nebudou úředníci z Ministerstva zemědělství a Lesy ČR sabotovat.

Lukáš Hrábek

tiskový mluvčí Greenpeace

CHCETE USPOŘÁDAT AKTIVITU S GREENPEACE?

Abychom téma ochrany přírody dostali k lidem a mohli pracovat na společném cíli, pořádáme celou řadu aktivit. Povídáme si, přednášíme, společně tvoříme s malými i velkými, venku i uvnitř. A jak se můžete zapojit?

1 INFOTÁNEK

Základní varianta, kde mají naše dobrovolnice a dobrovolníci aktuální petice k podpisu nebo informační materiály.

2 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Pozvi si do školy nebo organizace lektorku či lektora.

3 RECYKLAČNÍ DÍLNA

Samostatně, nebo jako doplněk třeba k infostánku nabízíme naši recyklační dílnu.

4 ODBORNÁ DEBATA

Plánuješ promítání s debatou nebo panelovou diskuzi a potřebuješ odborníky na environmentální témata? I tady můžeme pomoci.

5 SOLÁRNÍ ENERGIE

Chceš na své akci zaujmout ekologickými zlepšováky? Máme solární systém a rádi ukážeme jeho praktické využití.

Aktivity lze pořádat jednotlivě i v kombinaci. Nebojíme se uzpůsobit program tak, aby co nejlépe vyhovoval situaci. Takže pokud máš nápad, který není výše napsaný, nevádí, určitě společně něco vymyslíme.

Více informací najdete na webové adrese
www.greenpeace.org/czech/